

Motion till riksdagen 2021/22:4369

av **Pål Jonson m.fl. (M, KD)**

med anledning av skr. 2021/22:70 Integritetsskydd vid signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en särskild redovisning i skrivelse 70 av det internationella samarbetet i försvarsunderrättelseverksamheten och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att särskilt beakta integritetsfrågorna i den kommande helhetsöversynen av signalspaningslagen och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att helhetsöversynen av signalspaningslagen ska påbörjas skyndsamt och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Säkerhetsläget såväl i Sveriges närområde som globalt fortsätter att försämrans. Traditionella militära hot existerar parallellt med hybridhot som cyberattacker, desinformation och ekonomisk påverkan. Fortsatt sönderfall och radikaliserings gör att det finns ett påtagligt terrorhot mot Sverige. Polariserings i vårt eget samhälle bidrar till den ökande osäkerheten.

Utifrån det rådande säkerhetsläget behöver Sveriges försvarsförmåga stärkas. En bättre underrättelseförmåga, inklusive ökade förutsättningar för att bedriva signalspaning, är avgörande för detta. Vi behöver ha bättre kunskap om de hot, risker och sårbarheter som finns mot Sveriges säkerhet.

Hoten mot Sverige är gränsöverskridande och vi måste möta dem tillsammans med andra likasinnade länder. Därför är det internationella försvarsunderrättelsesamarbetet avgörande för Sveriges säkerhet. Moderaterna och Kristdemokraterna välkomnar därför att möjligheterna till internationellt samarbete gällande försvarsunderrättelse har

förstärkts. Det kommer att ge oss bättre förutsättningar att tillsammans med andra i ett tidigt stadium kunna identifiera och möta t.ex. militära hot, hybridhot och terrorattentat.

Sverige har i dag en hårt reglerad signalunderrättelsetjänst med tydliga regler kring tillståndsgivning och uppföljning. Tillstånd för att bedriva signalspaning prövas av Förvarsunderrättelsedomstolen. Av ett tillstånd ska framgå bl.a. inhämtningsuppdrag för vilket signalspaning får ske, vilka signalbärare och sökbegrepp som får användas samt vilka villkor i övrigt som behövs för att begränsa intrånget i enskildas personliga integritet. Integritetsskyddsmyndigheten är tillsynsmyndighet när det gäller personuppgiftsbehandlingen vid domstolen.

Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten (Siun) är den myndighet som har till uppgift att kontrollera att den försvarsunderrättelseverksamhet som bedrivs av Förvarsmakten, Förvarets radioanstalt, Förvarets materielverk och Totalförvarets forskningsinstitut sker i enlighet med det av riksdagen och regeringen fastställda regelverket.

På Förvarets radioanstalt (FRA) finns ett integritetsskyddsråd där ledamöterna i rådet tillsätts av regeringen som följer hur FRA tar hand om integritetsfrågorna.

Det starka integritetsskyddet gäller även det internationella samarbetet. Regeringen ska bestämma inriktningen av sådan signalspaning som bedrivs inom ramen för signalspaningsmyndighetens internationella samarbete i försvarsunderrättelseverksamheten.

Till detta kommer att signalspaning gällande internationellt samarbete, som annan signalspaning, kommer att vara föremål för tillståndsgivning från Förvarsunderrättelsedomstolen och följas upp av Siun. Myndigheten har mandat att avbryta en inhämtning eller besluta om förstöring av en upptagning eller uppteckning om det skulle visa sig att inhämtningen som gjorts inte har varit förenlig med det tillstånd som meddelats av Förvarsunderrättelsedomstolen.

Siun har dock pekat på att det faktum att utländsk underrättelse- eller säkerhetstjänst får medges direktåtkomst hos Förvarsmakten till personuppgifter som behandlas i försvarsunderrättelseverksamheten och som finns i uppgiftssamlingar skapar risk för ett ökat integritetsintrång för enskilda.

Moderaterna och Kristdemokraterna anser därför att det är viktigt att det internationella samarbetet i försvarsunderrättelseverksamheten följs upp särskilt noga. Inte minst är detta viktigt sedan den utökning av möjligheterna till internationellt samarbete som riksdagen tog beslut om den 24 november 2021.

Varje år redovisar regeringen den s.k. skrivelse 70 (Integritetsskydd vid signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet) för riksdagen. Den är en del i de rättssäkerhets- och kontrollmekanismer som infördes när den nya signalspaningslagen beslutades 2008. I skrivelsen redovisas den granskning som Siun har gjort av signalspaningen under det gångna året och huruvida den har följt gällande lagstiftning.

I samband med att skrivelsen behandlas i försvarsutskottet har riksdagspartierna möjlighet att ta del av Siuns granskning samt att lägga följdmotioner med tilläggförslag. Även det internationella samarbetet kommer i framtiden att bli en del av denna granskning.

Moderaterna och Kristdemokraterna vill därför att granskningen av det internationella samarbetet i försvarsunderrättelseverksamheten tydligt särredovisas framgent i skrivelse 70.

Vi vill även peka på vikten av den helhetsöversyn av signalspaningslagen som ska göras i närtid. Lagen (2008:717) om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet (signalspaningslagen) är nu mer än tio år gammal. Även om lagstiftningen sedan dess

har genomgått vissa förändringar finns nu skäl att göra en bred översyn. Den ökade digitaliseringen har medfört större risker och sårbarheter inom cyberarenan och det förekommer omfattande informationsoperationer av främmande makt. Nya aktörer har tillkommit, som den nya myndigheten för psykologiskt försvar, vilka kan ha behov av att inrikta signalspaning, och andra aktörer som Inspektionen för strategiska produkter (ISP) har fått förändrade uppdrag som kräver en bättre lägesbild.

Frågan om att även kunna bedriva signalspaning där både sändare och mottagare befinner sig i Sverige, vilket i dag inte är tillåtet, bör dessutom särskilt beaktas, detta för att kunna följa aktörer som kan misstänkas förbereda ett terrorangrepp i Sverige eller som ägnar sig åt främmande underrättelseverksamhet (spioneri) mot svenska intressen även när de aktuella aktörerna reser in i Sverige.

Integritetsfrågorna generellt och de som är kopplade till det internationella samarbetet specifikt måste bli en viktig del av den kommande översynen av signalspaningslagen.

Vidare är det viktigt att helhetsöversynen av signalspaningslagen påbörjas skyndsamt med tanke på det försämrade omvärldsläget. Försvarsminister Peter Hultqvist var ute i medierna redan den 20 oktober 2020 och berättade att regeringen skulle tillsätta en utredning som ska ta ett helhetsgrepp på signalspaningslagen. Sedan dess har dock inga utredningsdirektiv presenterats.

Signalspaning är ett av de viktigare verktygen för svensk säkerhets- och underrättelsetjänst och ytterst något som stärker svensk säkerhet i en orolig omvärld. Samtidigt är det ett verktyg som måste användas med stor respekt för den personliga integriteten. Signalspaningen måste därför omgärdas av ett strikt och transparent regelverk som garanterar detta.

Pål Jonson (M)

Mikael Oscarsson (KD)

Jan R Andersson (M)

Jörgen Berglund (M)

Alexandra Anstrell (M)

Jessika Roswall (M)

Lars Adaktusson (KD)